

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 2/2024. (I. 9.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.IV.20.521/2022/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.798/2021/5. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék 19.P.23.507/2020/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Handó Tünde, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Márki Zoltán* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Pfv.IV.20.521/2022/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.798/2021/5. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék 19.P.23.507/2020/13. számú ítélete alaptörvény-ellenesek, ezért azokat megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Mathias Corvinus Collegium Alapítvány (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján (dr. Illés Géza Márton ügyvéd) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria Pfv.IV.20.521/2022/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.798/2021/5. számú ítéletére, továbbá a Fővárosi Törvényszék 19.P.23.507/2020/13. számú ítéletére is kiterjedő megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, valamint IX. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó mint felperes 2020. december 8-án keresetet nyújtott be a Fővárosi Törvényszéken, majd 2021. október 22-én fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéltáblán a Fővárosi Törvényszék ítélete ellen az I. rendű alperessel (a továbbiakban: I. r. alperes) és a II. rendű alperes párttal (a továbbiakban: II. r. alperes) szemben személyiségi jog megsértésének megállapítása iránt. Az indítványozó keresetében, majd fellebbezésében többek között kérte az eljáró bíróságoktól annak megállapítását, hogy az alperesek megsértették az indítványozó jó hírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az indítványban kifejtettek szerint a II. r. alperes Facebook-oldalán és a Videók című aloldalán 2020. október 31-én és 2020. november 1-jén jogsértő videó közleményekben (a továbbiakban: Videó Közlemények) az I. r. alperes valótlanul állította, és a II. r. alperes valótlanul híresztelte, hogy a révfülöpi hajókikötő, illetve a felvétel háttérében látható strand az indítványozó tulajdonába került, és azok nyilvános, bárki számára elérhető használata bármiben korlátozásra kerülne. A Fővárosi Törvényszék elutasította az indítványozó kereseti kérelmét azzal az indokolással, hogy az alperesek részéről lényegtelen tévedésnek minősül, hogy a közlemény közlésekor nem megfelelő háttérrel választottak, amely az indítványozó megbecsülésén nem változtat, annak személyét semennyiben sem sérti. Emellett pedig az indítványozó – mint közszereplő – a vele szemben megfogalmazott bírálatot, kritikát is fokozottan tűrni köteles. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által helyesen megállapított tényállás és okszerűen mérlegelt bizonyítékok alapján némileg eltérő jogi indokolás mellett azonos következtetésre jutott, így a fellebbezett rendelkezést helybenhagyta. A másodfokú döntés ellen az indítványozó a Kúriához fordult felülvizsgálati kérelemmel. A jogerős ítéletet a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2022. október 19. napján hozott ítéletével hatályában fenntartotta.
- [4] 3. Az alkotmányjogi panasz szerint annak eldöntésekor, hogy egy meghatározott személy vonatkozásában nagy nyilvánosság előtt tett kijelentés kapcsán mi minősül lényeges vagy lényegtelen tévedésnek vagy pontatlanságnak, ügyszempontja van annak, hogy a téves információ mennyiben alkalmas a közvélemény befolyásolására, az érintett személlyel kapcsolatban a társadalom értékítéletének kedvezőtlen megváltoztatására. Az indítványozó álláspontja szerint a Videó Közlemények lényegi üzenete, hogy az indítványozó alapítvány elveszi az emberektől

azokat a Balaton-parti területeket, amelyek a felvételen láthatóak, és amelyek korábban emberek tíz- és százazreit szolgálták ki, azaz bárki számára igénybe vehetőek voltak, mostantól viszont kizárólag egy szűk, magánfelekből álló kör élvezheti majd ezeket. Ez – az indítványozó meglátása szerint – nem lényegtelen tévedés, hanem egy szándékosan valótlan tényállítás, megtévesztés, ami súlyosan sérti az indítványozó jó hírnevét. Ennek az alátámasztására az indítványozó továbbá megjegyzi, hogy az esettel kapcsolatban számtalan hozzászólás érkezett a világhálón, amelyekből egyértelmű, hogy a hozzászólók túlnyomó részét megtévesztették a Videó Közlemények, hiszen az indítványozót a Fidesszel, illetve a Fidesz tagjai által vezetett Kormánnyal azonosítja.

- [5] 4. Az indítványozó szerint a megsemmisíteni kért bírói döntések alaptörvény-ellenességét az indokolja, hogy az eljáró bíróságok ugyan felismerték az alapul fekvő ügy alapjogi érintettségét, de tévesen értelmezték azt, és alaptörvény-ellenesen mérlegelték a konkuráló alapjogi érdekeket. Ugyanis az eljáró bíróságok nem megfelelően értékelték az alperesek állításait, mivel azok kívül esnek a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körén, és sértik az indítványozó jó hírnevét. Ennek bizonyítására az indítványozó hivatkozott az alapjogok korlátozására vonatkozó alkotmányossági követelmények érvényesítésének elmulasztására. Nevezetesen, hogy az eljáró bíróságok nem az Alaptörvénnyel összhangban értékelték a véleménynyilvánítás szabadsága [és annak az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében meghatározott korlátait], valamint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által meghatározott jó hírnév tiszteletben tartásához való jog viszonyát.
- [6] 5. A fentiek alátámasztására az indítványozó felhívta a korábbi alkotmánybírói gyakorlatot, amely szerint a közéleti közlésekhez ugyan fokozottabb alaptörvényi védelem kapcsolódik, azonban az indítványozó – mint oktatási és tehetséggondozó intézmény – nem köteles magasabb tűréshatárral rendelkezni, mivel nem vesz részt a közügyek alakításában, illetve nem gyakorol közhatalmat. Az indítványozó szerint nemcsak a személye miatt távoli az ügy közéleti kötődése, hanem a közlés tárgya miatt is, amely távoli kapcsolatban áll a véleménynyilvánítás középpontjában álló politikai közösség demokratikus működésével. Ezt azzal indokolta, hogy a tulajdonába olyan területek kerültek, amelyek a vagyonyjuttatást megelőzően is elzárt területek voltak, és csak a használatra jogosult személyi kör változott.
- [7] Másodsorban az indítványozó szerint az eljáró bíróságok maguk is rögzítették az alperesek által tett ténymegállapítások valótlanosságát, azonban a közlés szempontjából azt „lényegtelennek” minősítették. Szintén az Alkotmánybíróóság következetes gyakorlatára hivatkozva állította az indítványozó, hogy a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt, így az ilyen közlemények sértik az indítványozó jó hírnevét, valamint alkalmasak társadalmi értékelésének rontására, és ezzel társadalmi felelősségvállalásának, illetve küldetésének ellehetetlenítésére is.
- [8] Végezetül az Alaptörvény IX. cikkében garantált véleménynyilvánítás szabadságának korlátaival kapcsolatban az indítványozó kiemelte, hogy az eljáró bíróságok azt alaptörvény-ellenesen határozták meg, amikor rögzítették, hogy „a jogosult személyének megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot jogsértés megállapítására.” Az alkotmányjogi panasz alapján az eljáró bíróságoknak figyelemmel kellett volna lenniük arra, hogy az alperesi valótlan tényállítások alkalmasak arra, hogy az indítványozó Alaptörvényben védett jó hírnevét súlyosan megsértsék, illetve az indítványozót megbélyegezzék. Erre tekintettel az ítéletek azért sértik az indítványozó jó hírnevének tiszteletben tartásához való alapjogát, mert háttérbe szorítják azt az alperesi véleménynyilvánítás szabadságával szemben. Az indítványozó szerint – hivatkozva az Alkotmánybíróóság korábbi határozataira, valamint az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésére – a véleménynyilvánítás határát képezi az emberi méltóságból fakadó becsület és jó hírnév védelme. Emiatt az eljáró bíróságoknak vizsgálniuk kellett volna, hogy az indítványozó mint jogi személy jogosult-e – összhangban az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésével – az emberi méltóságból fakadó, ahhoz kapcsolódó védelemre. Amennyiben az alperesek által tett valótlan tényállítások sértik az indítványozó jó hírnevét, ez korlátozza az indítványozót közhasznú céljainak elérése érdekében, amely kihat a jogalany rendeltetésére és cselekvési autonómiájára. Utóbbira tekintettel az indítványozó megjegyzi, hogy az Alkotmánybíróóság korábban már elismerte, hogy az általános cselekvési autonómia és annak alkotmányos védelme a jogi személyeket is megilleti, de csak korlátozottan, az adott szervezet céljához, továbbá rendeltetéséhez kötötten.

II.

- [9] Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„I. cikk (4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

[...]

(4) A véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.”

III.

- [10] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság Abtv.-ben foglalt feltételeinek megfelelő-e.
- [11] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Fővárosi Ítéletábrá ítéletét hatályában fenntartó Kúria által hozott ítéletet követően, annak kézbesítésétől számított törvényes határidőn belül terjesztette elő alkotmányjogi panaszindítványát, tekintettel arra, hogy a panaszindítvány az Abtv. 30. § (1) bekezdésében írt 60 napos határidőn belül érkezett az elsőfokú bírósághoz.
- [12] Az Abtv. 27. §-a szerinti érintettség megállapítható: az indítványozó a per felperese, aki jogorvoslati jogait kimerítette. Az indítványozó jogi képviselője meghatalmazását csatolta.
- [13] A panasz megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó előírást (Abtv. 27. §), az eljárás megindításának indokait és a jogsérelem lényegét, a vizsgálendő bírói ítéleteket, illetve az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit is. Az indítványozó a vélt alaptörvény-ellenesség indokait előterjesztette, és az indítvány határozott kérelmet fogalmaz meg, így megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozottság követelményének. Az alkotmányjogi panasz kifejezett kérelmet tartalmaz az alaptörvény-ellenesség megállapítására és a megsemmisítésre.
- [14] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] Jelen ügy kapcsán alapvető alkotmányossági kérdés, hogy a támadott bírói döntések az Alaptörvénnyel összhangban tárták-e fel, hogy hol húzódik a közügyek szabad vitásának a határa az indítványozó jó hírnevének rovására. Az eljáró bíróságok ugyan felismerték az alapul fekvő ügy alapjogi érintettségét, azonban a konkuráló alapjogi érdekek mérlegelésének terjedelme – ti. az alperesek állításai kívül esnek-e a véleménynyilvánítás szabadsága védelmi körén – olyan alapvető alkotmányossági és alapjogi kérdés, amely megalapozza az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételek teljesülését.
- [16] Az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadról szóló döntés helyett – a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság elé.

IV.

- [17] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [18] 1. Az Alkotmánybíróságnak elsősorban azt az alapjogi kollíziót kellett megvizsgálnia, amelyet az indítványozó jó hírnévhez fűződő joga, illetve az alapügy alpereseinek véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogának összeütközése hoz létre. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány elbírálása során mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alapügy alpereseinek magatartása következtében felmerülhet-e egyáltalán az indítványozó jó hírnevének sérelme, és amennyiben igen, úgy a szükségesség-arányosság követelményére tekintettel a konkrét esetben szükséges és arányos-e az alapügy alperese véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jogának korlátozása az indítványozó jó hírnevének megsértésére tekintettel.
- [19] Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során elsőként áttekintette a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányosan védett körét. Az Alkotmánybíróság jelen kérdéssel többek között a 3145/2018. (V. 7.) AB határozat-

- ban foglalkozott (a továbbiakban: Abh1.), amelyben az eddigi gyakorlatában és határozataiban foglalt elvek és alkotmányossági érvek mellett figyelembe vette az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) esetjogát is {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 290, 321.; megerősítette például: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]; 7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [25]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a véleménynyilvánítás szabadsága kiemelten védett alkotmányos érték. A demokratikus jogállamokban ugyanis alapvető követelmény, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, szabadon válhasson a közvélemény alakítójává. A társadalmi és politikai, vagyis a közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]; megerősítette többek között: Abh1., Indokolás [27]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kettős igazolással bír {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [23]}. A véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos határait ezért úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának az érdekét is figyelembe vegyék {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [20]–[21]; illetve Abh1., Indokolás [28]}.
- [22] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben hivatkozott, az Alkotmánybíróság több mint két évtizede következetesen követett értelmezése szerint a véleménynyilvánítás szabadsága akkor követel kiemelt védelmet „amikor közügyeket és a közhatalom gyakorlását, a közfeladatot ellátó, illetve a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységét érinti. [...] A demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme [ugyanis] a közügyek vitatása, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemények kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát” [Abh1., Indokolás [29]; lásd még: 36/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 219, 228.; 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, ABH 2001, 484, 494.]
- [23] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság gyakorlatában jellemzően a politikai jellegű közéleti szólások szabad kinyilvánítását tekinti a véleménynyilvánítás szabadsága legbensőbb védelmi körének [pl. 5/2015. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [28]}. Ezekben az esetekben a véleménynyilvánítási szabadságból fakadó alkotmányjogi mércét különös szigorral szükséges érvényre juttatni, vagyis az ilyen jellegű szólások erősebb védelmet élveznek, és korlátozásuk csak a legszűkebb körben nyerhet igazolást {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [45]; Abh1., Indokolás [30]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság értelmezésében ugyanakkor a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál. Ennek megfelelően a közéleti vita nem csak az állami és önkormányzati, a közhatalmi intézményrendszer működésének egészét fogja át, hanem felöleli például az üzleti élet társadalmi felelősségvállalásának és az üzleti élet világában egyre sokasodó számban jelentkező közéleti kérdéseket is (pl. környezetvédelmi, energiahatékonysági, munka- és közlekedésbiztonsági kérdések) {14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [26]–[27]; Abh1., Indokolás [32]}.
- [25] Ahogyan az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben arra rámutatott, „az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatában megjelenő szempontok az EJEB gyakorlatában is érvényesülnek. Az EJEB ugyanis több ítéletében rámutatott, hogy az EJE 10. cikke által védett véleménynyilvánítás szabadsága nem csak a politikai jellegű vitákra vonatkozik, hanem a jogvédelem kiterjed minden, a társadalmat érintő egyéb kérdések megvitatásának szabadságára is [*Thorgeirson kontra Izland* (13778/88), 1992. június 25., 61. bekezdés]. A politikai szólásszabadság különös védelmét ezért minden esetben alkalmazni kell, amikor a vitatott véleménynyilvánítás valamely társadalmi, vagy helyi közösséget érintő kérdésben, a közügyek megvitatása során hangzik el [pl. *Bladet Tromsø kontra Norvégia* [GC] (21980/93), 1999. május 20., 58–60. bekezdés, 73. bekezdés; *Klein kontra Szlovákia* (72208/01), 2006. október 31., 47–48. bekezdés; *Cihan Öztürk kontra Törökország* (17095/03), 2009. június 9., 27–28. bekezdés; *Karsai kontra Magyarország* (5380/07), 2009. december 1., 35. bekezdés]. Ezekben az ügyekben a vitában érintett személyek a közügyek vitathatósága okán válnak közszereplővé.” (Abh1., Indokolás [34])
- [26] Az Alkotmánybíróság tehát – egyezően az EJEB gyakorlatában megjelenő szempontokkal – elismerte gyakorlatában, hogy „valamennyi közéleti párbeszéd igényt tarthat a közéleti vitákat és a közügyek vitatását megillető alapjogi védelemre” {14/2017. (VI. 30.) AB határozat, Indokolás [27]; Abh1., Indokolás [35]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy bár az alapügyben érintett – valós – ingatlantulajdon az indítványozó tulajdonába kerülését megelőzően sem volt nyitott a társadalom szélesebb körű felhasználása számára, az indítványozó társadalmi céljára és tevékenységére tekintettel a számára az állam által juttatott vagyontárgyak kérdése olyan közéleti kérdésnek minősül, amely az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint megalapozza a közszereplőkre vonatkozó szélesebb tűrési küszöb alkalmazását. „Az Alkotmánybíróság értelmezésében ugyanis a közéleti kérdések köre szélesebb a politikai szólásnál, illetve a közhatalmat gyakorló személyek tevékenységének bírálatánál. Ennek megfelelően a közéleti vita nem csak az állami és önkormányzati, a közhatalmi intézményrendszer működésének egészét fogja át” (Abh1., Indokolás [32]).

- [28] „A véleménynyilvánítás szabadságának körébe tartozó közéleti vitákban érintett személyek alapjogainak védelme tekintetében kiemelt jelentőségű kérdés, hogy azokat mikor lehet megszorítóan értelmezni, milyen feltételekkel lehet korlátozni, és kollíziójuk esetén milyen szempontok alapján kell a prioritást meghatározni [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 170.]. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság gyakorlatában egy összetett szempontrendszerrel dolgozott ki annak mérlegeléséhez, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága milyen szempontok szerint korlátozható, illetve hogy annak gyakorlása során az érintett személyek alapvető jogainak kollíziója során miként határozható meg az alapjogok prioritása.” (Abh1., Indokolás [36])
- [29] „Az Alkotmánybíróság ennek keretében következetesen hangsúlyozza, hogy a közéleti viták lényegi részét jelentik a közélet alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A társadalmi, politikai viták jelentős részben éppen abból állnak, hogy a közélet szereplői, illetve a közvitában résztvevők egymás elképzeléseit, teljesítményét és azzal összefüggésben egymás személyiségét is bírálják.” (Abh1., Indokolás [37])
- [30] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „[a] véleménynyilvánítás szabadságának védelme körében meghatározó jelentősége van annak a kérdésnek, hogy meddig terjed egy közéleti vitában érintett személy túrés kötelezettsége, vagy a másik oldalról: mennyiben korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságának érvényesülését a közéleti vitában résztvevők személyiségének a védelme. Ennek a kérdésnek az értékelése során az Alkotmánybíróság jellemzően a következő szempontoknak tulajdonít meghatározó jelentőséget: a véleményt kifejező nyilvános közlés közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e; a nyilvános közlés közszereplést érint-e; a nyilvános közlés tényállítást vagy értékítéletet foglal-e magában; a nyilvános közlés sérti-e az érintett személy emberi méltóságát vagy jó hírnevét [...]” (Abh1., Indokolás [38]).
- [31] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezzi” {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39]; Abh1., Indokolás [39]}.
- [32] Az Abh1.-ben erre tekintettel hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy „a nyilvános közlés minősítése során jellemzően nem a véleménynyilvánítással érintettek személyéből kell kiindulni, hanem azt kell vizsgálni, hogy a közlés közügyek, közéleti kérdések vitatására vonatkozik-e. Lényegében e körülmény, vagyis a közéleti kérdések megvitatásának ténye – a konkrét vita erejéig – az a szempont, amely jellemzően meghatározza az érintettek személyi minőségét. A közszereplői minőség ezért a közéleti kérdések megvitatásával együtt járó közszereplés tényéhez kötött, amelyet mindig a konkrét helyzetben [...] szükséges értékelni.” (Abh1., Indokolás [41])
- [33] A Mathias Corvinus Collegium tehetséggondozási programjának és a Maecenas Universitatis Corvini Alapítvány oktatási tevékenységének támogatásáról szóló 2020. évi XXVI. törvény preambuluma az alábbiakat rögzíti: „A Mathias Corvinus Collegiumnak a kimagaslóan tehetséges fiatalok támogatására, valamint a bennük rejlő tehetség kibontakoztatására épülő, a társadalmi mobilitást és a társadalomért való felelősségérzet és cselekvésre való készség kialakulását támogató, az összmagyarság minél több korosztálya számára elérhető, a tehetséggondozást a fókuszba emelő, a hagyományos oktatást kiegészítő oktatási-nevelési rendszer kiépítésére mint közérdek megvalósítására irányuló, valamint a Maecenas Universitatis Corvini Alapítványnak a gazdaság- és társadalomtudományi képzési terület és így az innovatív vállalkozásokat támogatni kész magyar felsőoktatási intézményrendszer megerősítésére és a képzést folytató oktatók, kutatók, tanárok, a képzésben részt vevők támogatására irányuló tevékenységének az előmozdítása érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja [...]”
- [34] Az indítványozó tevékenységi köre tehát önmagában olyan kiemelt társadalmi, közéleti tevékenység, amelyre tekintettel az Országgyűlés vagyonjuttatás teljesítéséről döntött indítványozó javára, így az indítványozó részére szóló állami vagyonjuttatás, illetve az ennek körébe tartozó egyes vagyonelemek vonatkozásában az indítványozót a közéleti vitákra vonatkozó szélesebb túrés kötelezettség terheli. {Az alapügyben érintett ingatlanok az egyes vagyonkezelő alapítványokról és az azoknak történő vagyonjuttatásról szóló 2020. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Vavt.) alapján kerültek indítványozó tulajdonába, amely törvény preambuluma a vagyonjuttatás célját az alábbiakban foglalja össze: „a Mathias Corvinus Collegium Alapítványnak a kiemelten tehetséges fiatalok támogatása ügyének megvalósítására irányuló tevékenységének támogatása érdekében [...]”}
- [35] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]bban az esetben, ha a nyilvános közlés a közügyek szabad vitatását érinti, az alkalmazandó alkotmányjogi mérce megállapításához szükséges annak további vizsgálata, hogy a köz-

léssel érintett személy – az adott helyzetben – közszereplői minőségben érintett-e. Önmagában ugyanis az a tény, hogy egy nyilvános közlés közéleti jellegű, nem vonja automatikusan maga után azt, hogy az érintett személyek személyiségvédelme lecsökken. A közszereplői minőség megállapítása mindig egyedi mérlegelés tárgya” (Abh1., Indokolás [44]).

- [36] A konkrét ügyben minden kétséget kizáróan megalapozza az indítványozó közszereplői minőségét és így szélesebb tűrési kötelezettségét az a körülmény, hogy az indítványozó által az alapügyben sérelmezett állítások, illetve az ezeket megjelenítő videófelvetelek a Vavt. 6. §-a, illetve 2. melléklete alapján az indítványozó tulajdonába került olyan ingatlanokra vonatkoztak, amelyeket az Országgyűlés mint legfőbb népképviselői szerv döntése szerint az állam az indítványozó kiemelt közéleti tevékenységére és céljaira tekintettel rendelt az indítványozó tulajdonába adni.
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata alapján ezt követően abban kellett döntenie, hogy a nyilvános közlés értékítéletnek vagy tényállításnak tekinthető-e (Abh1., Indokolás [52]).
- [38] „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadsága kiterjed egyrészt az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra, függetlenül attól, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. Másrészt a szólás-szabadságnak részei a tényállást tartalmazó megnyilvánulások is, mert valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, továbbá tényközlések nélkül a véleményformálás ellehetetlenülne.” {3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [26]; Abh1., Indokolás [53]}.
- [39] „A véleményszabadság gyakorlásának határai a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értékítéletnek, avagy tényállításnak minősül-e. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valóságra bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető. Így a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valószínűsített tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [31]}” (Abh1., Indokolás [54]).
- [40] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – egyezően az alapügyben eljáró rendes bíróságok által tett megállapításokkal – az, hogy az indítványozó az idézett törvényi rendelkezések következtében mely ingatlantulajdonokat szerzte meg, nyilvánvalóan tényállításnak minősül. Alkotmánybíróság ennek megállapításához azt vizsgálta, hogy a Videó Közlemények alatt alkalmazott háttér, illetve az elhangzott közlések, amelyek a ténylegesen juttatott ingatlanoktól eltérő, a társadalom széles rétege által használt ingatlanokról sugallták azt, hogy azokat az állam az indítványozó tulajdonába adta, elzárva ezzel a szélesebb rétegeket azok használatától, az eset körülményeit figyelembe véve tényállításnak minősülnek-e.
- [41] A konkrét ügyben a véleménynyilvánítás szabadsága és a jó hírnévhez fűződő jog közötti kollízió alapja minden kétséget kizáróan bizonyítható olyan tényállítás, amelyet az alapügyben hozott bírósági döntések is rögzítenek, és amelyek hamis, illetve téves jellege az eljárás során nem kérdőjeleződött meg, ugyanakkor az alapügy alperesétől – az ügy jellegéből, illetve tárgyából és a felek személyéből fakadóan – minden kétséget kizáróan elvárható lett volna a kérdéses ingatlanok megfelelő azonosítása.
- [42] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben osztotta az indítványozó azon álláspontját, amely szerint az alapügyben szereplő Videó Közlemények minden kétséget kizáróan tényállításnak minősülnek, amelyek – valótlan tartalmú – lényegi üzenete, amely szerint az indítványozó alapítvány elveszi az emberektől azokat a Balaton-parti területeket, amelyek a felvételen láthatóak, és amelyek korábban emberek tíz- és százezreit szolgálták ki, azaz bárki számára igénybe vehetőek voltak, mostantól viszont kizárólag egy szűk, magánfelekből álló kör élvezheti majd ezeket; nem minősíthető lényegtelen tévedésnek, tekintettel arra, hogy a valótlan tartalmú tényállítás alkalmas arra, hogy az indítványozó megítélését a társadalom széles körében negatívan befolyásolja.
- [43] 3. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „az alkotmányossági mérlegelés következő szempontja annak vizsgálata, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának védelmi körébe tartozó közlés érinti-e, és ha igen mennyiben (sérti-e) a közléssel érintett emberi méltóságát, illetve jó hírnevét” (Abh1., Indokolás [57]).
- [44] „Az Alkotmánybíróság elsőként az 57/2001. (XII. 5.) AB határozatban vizsgálta a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozását – az érintett személyek jó hírnevének, az emberi méltóságnak a védelme szempontjából – olyan vonatkozásban, hogy a korlátozás nem az állam bírálatával állt összefüggésben. Ebben a határozatban az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítási szabadság lehetséges korlátozásáról – a nemzetközi egyezményekkel és az EJEB gyakorlatában kialakult elvekkel összhangban – kimondta, hogy »a szabad véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe van, csak kevés joggal szemben kell engednie, ha pedig ezt a szabadságjogot törvény korlátozza, a korlátozást megszorítóan kell értelmezni.« [...] (ABH 2001, 484, 492.)” (Abh1., Indokolás [58])

- [45] „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépését követően – az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel – a korábbi alkotmánybírósági gyakorlathoz igazodva hangsúlyozta, hogy »a véleményszabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztá megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata vagy más jogsérelem okozása [...]. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet« {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [29]}” (Abh1., Indokolás [59]).
- [46] „Az Alkotmánybíróság tehát egy összetett szempontrendszeren keresztül mérlegeli, hogy a nyilvános közlés sérti-e a közéleti vitában érintett személy emberi méltóságát, vagy az abból fakadó jó hírnevét [...]” (Abh1., Indokolás [61]).
- [47] „Az eljáró bíróságoknak ezért elsősorban azt kell vizsgálniuk, hogy az eljárásban érintett személyt érintő közlés bármilyen módon kötődik-e közvitához [...]. Abban az esetben pedig, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés közügyek vagy a közélet egyéb kérdéseinek megvitatásához kapcsolódik, és az érintettek e közéleti vitában közszereplői minőségben vesznek részt [...], függetlenül attól, hogy az érintett közhatalmat gyakorló személy, vagy más státuszú személy, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján fokozott tūrésí kötelezettség terheli a vele szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben. E tūrésí kötelezettség részben a közlés tartalmához (tényállítás, értékítélet) igazodik [...]” (Abh1., Indokolás [64]).
- [48] „Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ugyanakkor fokozott körültekintéssel kell értékelni azt is, hogy abban az esetben is, ha a véleménynyilvánítás közügyek vitathatóságához kapcsolódik, az emberi méltóságnak az érintett személyek esetében is van »egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani« {3122/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [17]}. [...] Ebből következően a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja a pusztá megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [62]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [40]; 3001/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]}” (Abh1., Indokolás [65]).
- [49] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, ugyanakkor ugyanezen cikk (4) bekezdése rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdésének hatályos szövegét Magyarország Alaptörvényének negyedik módosítása (2013. március 25.) állapította meg.
- [50] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság korábban rámutatott, a véleménynyilvánítás eszköztára és a véleménynyilvánítás jogának a hatálya is szélesebb a verbális kifejezéseknél, ezért következésképpen az Alaptörvény IX. cikk (4) és (5) bekezdése az egyének, illetve a közösségek méltóságát a hétköznapi „szólásokon” túli más kommunikatív tettekkel szemben is védelemben részesíti. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy „annak megítélése, hogy az adott kommunikatív cselekmény valóban a szólásszabadság hatálya alá tartozik-e, több tényező összetett értékelése alapján dönthető csak el. [...] [E]gy tett véleménynyilvánításként kezelésének szükséges, de semmiképp sem elégséges feltétele, hogy a cselekményt elkövető a véleménye kifejezésének céljából cselekedjen – annak ellenére, hogy egy tett véleményszabadság oldaláról történő megítélése szempontjából a jogalkalmazónak elsődlegesen azt kell vizsgálnia, hogy a cselekvőnek mi volt a célja, illetve motívuma a cselekvése során.” {7/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]}
- [51] Ahogyan azt az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, „az emberi méltósághoz való jog az általános személyiségvédelmi funkciójából eredően további külön nevesített jogokat – részjogosítványokat – is magában foglal, így például az önazonossághoz, az önrendelkezéshez való jogot, az általános cselekvési szabadságot, a magánszféra védelméhez való jogot” {37/2011. (V. 10.) AB határozat, ABH 2011, 411; megerősítette: 32/2021. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [52] Az Alkotmánybíróság többek között a 3165/2021. (IV. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) foglalkozott részletesen a jogi személyeket megillető, az általános cselekvési autonómiából fakadó alkotmányos védelemmel. E határozatában az Alkotmánybíróság emlékeztetett, hogy már az Alaptörvény előtti gyakorlat is elismerte, hogy az általános cselekvési autonómia és annak alkotmányos védelme a jogi személyeket is megilleti, de csak korlátozott mértékben. Ennek az oka abban lelhető fel, hogy amíg a természetes személyeknél az emberi méltósághoz való jog abszolút jellegű, feltétlen és elidegeníthetetlen jogként illeti meg az embert, addig a jogi személyeknél a cselekvési autonómia csak az adott szervezet céljához, rendeltetéséhez kötötten adatik meg {24/1996. (VI. 25.) AB határozat, ABH, 1996, 107, 111–112; megerősítette a 24/2014. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [140]; Abh2., Indokolás [36]}.

- [53] A jogi személyek alapjogvédelmére vonatkozó alkotmánybíróági gyakorlatra is figyelemmel volt az alkotmányozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének megfogalmazásakor, mely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. Az I. cikk (4) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak (Abh2., Indokolás [38]).
- [54] A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy az Alaptörvény a jogi személyek jó hírnévhez való jogát is védi.
- [55] Az Alkotmánybíróság a 3001/2016. (I. 15.) AB határozatban vizsgálta meg, hogy – az emberi méltósághoz való jogra történő absztrakt hivatkozással összefüggésben – gazdasági társaság hivatkozhat-e az általános cselekvési és „önkitaljesítési” szabadságának korlátozására (van-e alapjogi jogalanyisága, locus standija e tekintetben) {3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlata szerint az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdésének megfelelően „[a] törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak”. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a 3001/2013. (I. 15.) AB végzésben kifejtette: „Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében a jogi személynek nincs emberi méltósága [az emberi méltóság alapjogából eredő, a természetes személyeket megillető általános cselekvési szabadsága], ezért a vizsgált esetben a jogi személy-indítványozó nem hivatkozhat az emberi méltóság sérelmére” {Indokolás [6]; 3139/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [19]; legutóbb: 3001/2016. (I. 15.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [56] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben már részletesen foglalkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) személyiségi jogi rendszerével a jogi személyek vonatkozásában. E szerint a Ptk. – hasonlóan a korábban hatályos a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez – általános jelleggel védi a személyiségi jogokat (Második Könyv Harmadik része 2:42–2:54. §). Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a Ptk. 2:42. § egy olyan generálklauzulát tartalmaz, amely alapján valamennyi személyiségi jog – így a nem nevesítettek is – védelem alatt állnak. A fentieket úgy kell érteni, hogy a jövőben akár újabb személyiségi jogok is keletkezhetnek, amelyekre a jogi védelem automatikusan ki fog terjedni. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a Ptk.-ban szabályozott jogvédelmi eszközök igénybevételére a nem nevesített személyiségi jogok esetén is mód nyílik. A Ptk. a személyiségi jogokat az emberi méltóságból eredezteti [Ptk. 2:42. § (2) bekezdés]. Ugyanakkor a Ptk. 3:1. § (2) bekezdése – mintegy az Alaptörvény I. cikk (4) cikke leképződéseként – rögzíti, hogy a jogi személy jogképessége kiterjed minden olyan jogra és kötelezettségre, amely jellegénél fogva nem csupán az emberhez fűződhet. A személyiségvédelem körében ez azt jelenti, hogy a polgári jog is elismeri, hogy a személyiségi jogok a jogi személyeket is megilletik, természetesen csak azok, amelyek jellegüknél fogva nem csak az emberekhez kötődnek. A jó hírnév védelme pedig nyilvánvalóan olyan jog, amely nem csak a természetes személyek sajátja (Abh2., Indokolás [42]).
- [57] A jó hírnév megsértéséről különösen akkor beszélhetünk, ha az adott személyről, őt sértő, valótlan tényről állítanak vagy híresztelnek, vagy valós tény hamis színben tüntetnek fel [Ptk. 2:45. § (2) bekezdés]. Ebből az is következik, hogy nem minősül a jó hírnév megsértésének, ha a valakiről állított vagy híresztelt valótlan tény az adott személyre nézve nem sértő (BH2001. 469.). Ugyanígy a valós tények közzlése vagy a vélemény megfogalmazása sem sérti a jó hírnevet (BH2019. 13.). A közlésnek ugyanakkor – ahhoz, hogy a jó hírnevet sértőnek minősüljön – alkalmasnak kell lennie arra, hogy hátrányos legyen az érintett személy társadalmi megítélésére. A jogsértés megállapításának azonban nem feltétele annak bizonyítása, hogy ez a hátrányos megítélés ténylegesen be is következett (BH2010. 294.) (Abh2., Indokolás [43]).
- [58] A jó hírnévhez való jog tehát azt célozza, hogy az adott személyről a társadalomban kialakult (vagy kialakuló) kép valós tényeken alapuljon. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ez a kép ne lehetne téves vagy helytelen, a jó hírnévhez való jog ugyanis pusztán azt biztosítja, hogy ez a kép valós tényekből levont következtetések eredményeképp álljon össze. Fontos kiemelni, hogy a Ptk. példálózó jelleggel csak a leggyakoribb, tipikus hírnévrontó magatartást emeli ki (tényt állít, híresztel vagy valós tény hamis színben tüntet fel), amiből az következik, hogy a jó hírnév megsértésének bármilyen módon való elkövetése jogellenes. Azaz e körben a közlést tág értelemben kell felfogni, az lehet a gondolat kifejezésének minden elképzelhető és alkalmas módja, így a tipikus szóbeli vagy írásbeli információátadás mellett a rajz, ábra, szobor, festmény, fotó, mozdulat, gesztus, cselekvés stb. útján való kifejezés is (BH2002. 261., BH2013. 266.) {Abh2., Indokolás [44]}.
- [59] 4. a továbbiakban az Alkotmánybíróságnak arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy a Kúria ítélete, illetve a Kúria ítéletének alapjául szolgáló döntések megsértették-e az indítványozó Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jó hírnévhez való jogát.

- [60] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja szerint az Alkotmánybíróság „alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját”. Ennek megítélésekor az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt a kérdést vizsgálja, hogy a bíróság felismerte-e az ügy alapjogi vonatkozásait. Ezt az Alkotmánybíróság a 3/2015. (II. 2.) AB határozatban rögzítette: „Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék [...]. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítani kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [61] „A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvényellenes.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18], [46]}
- [62] Ugyanakkor „[n]em tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe annak megítélése, hogy a bíróság döntése az ügyben meghozható egyedüli helytálló döntés-e, vagy hogy a bírói törvényértelmezés, a bizonyítékok mérlegelése, valamint az azokból levont következtetések helyesek-e. A bírói mérlegelés körében hozott ítéletek felülvizsgálata az Alkotmánybíróság Alaptörvényben biztosított alkotmányossági szempontú vizsgálati jogkörén kívül esik {hasonlóan pl. 3013/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [18]; 3221/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.” {7/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [47]; 3165/2021. (IV. 30.) AB határozat, Indokolás [47]}
- [63] Az Alaptörvény említett rendelkezései tehát azt a kötelezettséget róják a bíróságokra, hogy az elbírálandó ügyek alkotmányjogi aspektusát, alapjogi relevanciáját felismerjék, az érintett alapvető jogok tartalmát feltárják, és erre tekintettel értelmezzék és alkalmazzák konkrét jogvitákban a jogszabályokat.
- [64] Mindezek – amint ezt az Alkotmánybíróság már több esetben is hangsúlyozta – nem azt jelentik, hogy a bíróságoknak közvetlenül az Alaptörvény rendelkezéseire kellene alapítaniuk a döntéseiket, hanem azt, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenniük a releváns alkotmányossági szempontokra {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [20]; Abh1., Indokolás [68]}.
- [65] Az Alkotmánybíróság tehát egyértelművé tette azt, hogy a bíróságok kötelezettsége, hogy az alapvető jogokat a magánjog alanyai közötti viszonyokban is érvényre juttassák. Ezzel összefüggésben speciális helyzet a konkuráló alapjogi pozíciók esetén áll elő, vagyis amikor az alapjogi konfliktus a jogalanyok egymás közötti viszonyában merül fel azáltal, hogy az egyik magánszemély alapjogát a másik magánszemély alapjogának gyakorlása veszélyezteti. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemelte: a bíróságoknak ilyen esetekben közvetítő, kiegyenlítő szerepet kell betöltenie {14/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [65]; 3312/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [30]}. Ennek mércéjeként pedig az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] védelmi kötelezettség teljesítése során mind a törvényhozónak, mind pedig a jogalkalmazóknak figyelembe kell vennie azt, hogy egyik alapjog lényeges tartalma sem korlátozható, másrészt pedig arra kell törekedniük, hogy a konkuráló alapjogi pozíciók az arányosság elvének megfelelően kíméletes kiegyenlítésre, méltányos egyensúlyba kerüljenek (*fair balance, schonender Ausgleich*). Ezek tekintetében az Alkotmánybíróság továbbra is kontrollt gyakorol” {13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [55]; Abh1., Indokolás [69]}.
- [66] Az Alkotmánybíróságnak tehát a tárgyi ügyben nem azt kellett eldöntenie, hogy a Kúria jogértelmezése helyes volt-e, hanem azt, hogy figyelemmel volt-e az ügy alapjogi érintettségére – ti. lefolytatta-e az alapjogi vizsgálatot, és ha igen, helyesen-e –, azaz arra, hogy az indítványozó személyiségi (jó hírnévhez való) joga sérülhetett-e.
- [67] A Kúria nem vitatta a másodfokú bíróság azon megállapítását, hogy a Videó Közleményekben szereplő és háttérként (képként) megjelenített ingatlanok eltérőek az indítványozó által az államtól tulajdonba kapott ingatlanoktól, azonban ezen körülmény jelentőségét, társadalmi következményét, következőképpen ezen körülmény alapjogi vonatkozását figyelmen kívül hagyta.
- [68] Az alapügyben hozott döntésében a Kúria nem értékelte a Videó Közlemények téves tartalmának társadalmi és alkotmányjogi következményeit, ti. a Videó Közlemények háttérének és így tartalmának a közvéleményre, illetve ezáltal az indítványozó cselekvési autonómiájára gyakorolt hatását. A Videó Közlemények téves tartalmának a jelen ügyben történő felhasználása ugyanis összességében alkalmas arra, hogy hozzájáruljon az indítványozó társadalmi megítélésére nézve hátrányos közvélemény kialakulásához, amelynek következtében a Videó Közlemények téves tartalma az indítványozó jó hírnevének sérelmére vezet.

- [69] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogi személyek „élettelen entitások, így személyiségük lényegét elsősorban a külvilág számára érzékelhető elemekkel lehet meghatározni. Ezek lehetnek különösen a szervezet neve, az őt meghatározó szimbólumok, fontosabb arculati elemek, valamint a vele kapcsolatos valós információk (amelyek alapján az önazonosságuk fennáll), egyszóval azon személyiségjegyek, amelyek révén e jogalanyok megjelennek a külvilágban, és amelyek alapján harmadik személyek számára kétséget kizáróan beazonosíthatóak. A jogi személyek esetében tehát meghatározó a megjelenésük, a róluk kialakult kép, amely egyediségüket jelzi harmadik személyek számára. A fentiek alapján ezek a jogi személyiség lényegét adó alkotóelemeknek minősülnek, és mint ilyenek részesülhetnek a személyiségi jogvédelemben. Másképpen fogalmazva az arculat, illetve az ahhoz kapcsolódó, abból származtatható jogok minden jogi személy személyiségének szerves részét képezik” (Abh2., Indokolás [56]).
- [70] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben már rámutatott, hogy a jóhírnévhez való jog sérelmét eredményezi többek között a valótlan tényállítás is, amely harmadik személyekben a jogi személyről a valóságostól eltérő, az érvényesülését akadályozó képet keletkeztet (Abh2., Indokolás [64]). Emellett az Alkotmánybíróságnak figyelembe kell vennie azt is, hogy „az Alaptörvény a közösségi célokat és funkciókat a korábbi Alkotmányhoz képest fokozottabban a középpontba állítja” (Abh2., Indokolás [69]).
- [71] Ezen szempontokhoz kapcsolódik továbbá az Alkotmánybíróság azon megállapítása, miszerint a jogi személyek lényege – ha úgy tetszik a személyiségük – a külvilág felé megjelenő képben ragadható meg (Abh2., Indokolás [74]).
- [72] Ennek a képnek a formálásában meghatározó szerepe van annak, hogy magát a jogi személyt milyen kontextusban mutatja be a média a külvilág felé. Egyáltalán nem közömbös, hogy valós, vagy valótlan állítások jelennek meg egy tudósításban ezen jogi entitásokról. A médiakommunikáció során a híreknek, tudósításoknak és egyéb közlési formáknak fokozott vizuális hatása van.
- [73] Az Alkotmánybíróság az 1/2007. (I. 18.) AB határozatban már elismerte, hogy „a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás véleményformáló hatása és a mozgóképek, hangok, élő tudósítások meggyőző ereje sokszorosa az egyéb információs társadalmi szolgáltatások gondolkodásra ható erejének.” [1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 51.]
- [74] Éppen ezért a hírek valóságtartalmának megállapításánál kiemelt jelentősége van annak, hogy ne csak a szöveges megjelenítés vizsgálatát végezze el a bíróság, hanem hangsúlyosan vegye figyelembe a megállapításai során a képi megjelenítést, különösen annak a valósághoz való viszonyát is.
- [75] Önmagában egy híradás valóságtartalmának vizsgálata kapcsán a fenti tényezőket együttesen, a maguk összességében lehet és kell értékelni. Egy híradás nem tekinthető minden szempontból valósnak abban az esetben, ha annak képi kíséretartalma valótlaniságot sugall.
- [76] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy éppen a fentiek miatt az indítványozó tekintetében nem minősül lényegtelen tévedésnek az alperes valótlan tényállítása, amely által sérül az indítványozó rendeltetéséhez kötődő cselekvési autonómiája, azon keresztül a jó hírnévhez való joga. A közérdekű tevékenységet végző indítványozóról kialakult, valós információkon alapuló társadalmi kép ugyanis kihathat a rendeltetésének megfelelő működésére. A jogi személy cselekvési autonómiájának két oldala van. Egyik oldalát a szervezet akarat-elhatározása, célkitűzései, szándéka, másik oldalát pedig az ezek megvalósítására való képesség, a mozgásteret alkotja, melyben a jogi személy cselekedhet. Ezt a mozgásteret befolyásolja a másik félben a jogi személyről kialakult vélekedés, a jogi személy közvéleményben kialakult megítélése. Hamis tényállítások terjesztése a jogi személy megítélésének negatív befolyásolásán keresztül a jogi személy cselekvési lehetőségeit korlátozza, végső soron alkalmas arra, hogy a jogi személyt mintegy „kiközösítse”, cselekvését, rendeltetésének betöltését ellehetetlenítse.
- [77] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok ugyan felismerték az alapul fekvő ügy alapjogi érintettségét, de tévesen értelmezték azt, és alaptörvény-ellenesen mérlegelték a konkuráló alapjogi érdekeket, ugyanis az eljáró bíróságok nem megfelelően értékelték az alperesek állításainak alapjogi jelentőségét.
- [78] Az Alkotmánybíróság továbbá hangsúlyozta, hogy jelen ügy eldöntése során döntő jelentősége van annak, hogy egy meghatározott személy vonatkozásában nagy nyilvánosság előtt tett kijelentés kapcsán mi minősül lényeges vagy lényegtelen tévedésnek, vagy pontatlanságnak, illetve a téves információ mennyiben alkalmas a közvélemény befolyásolására, az érintett személlyel kapcsolatban a társadalom értékítéletének kedvezőtlen megváltoztatására.
- [79] Az Alkotmánybíróság végezetül rámutat, hogy az eljáró bíróságoknak figyelemmel kellett volna lennie arra, hogy az alperesi valótlan tényállítások a jelen ügyben lényegesek voltak, és az indítványozó Alaptörvényben védett jó hírnevének megsértésére vezettek.

- [80] Mindezen indokok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.IV.20.521/2022/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.798/2021/5. számú ítélete, továbbá a Fővárosi Törvényszék 19.P.23.507/2020/13. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisítette. A bírósági határozatok megsemmisítését követően az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárési eszközét az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárési szabályok megfelelő alkalmazásával a Kúria állapítja meg.

V.

- [81] Az Alkotmánybíróság határozata Magyar Közlönyben történő közzétételének elrendelése az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondatán alapul.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [82] Egyetérték a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor annak indokait az alábbiakban látom.
- [83] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e.” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]} Lényegesnek tartom kiemelni azt is, hogy az Alkotmánybíróság nem vonhatja el az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak megtartását vizsgálhatja felül.
- [84] 2. Az Alkotmánybíróság már több ízben, elsőként a 7/2014. (III. 7.) AB határozat indokolásában rámutatott arra, hogy a szólásszabadság és a személyiségvédelem összehangolásakor az elsődleges kérdés az, hogy a megszólaló az eset összes körülményére tekintettel társadalmi, közéleti kérdésben, „közügyben” fejtette-e ki mondani-valóját (Indokolás [47]). Emellett lényeges szempont, hogy a konkrét esetben alkalmazott alkotmányos mérce mindig a megszólalás körülményeihez igazodik, és ennek függvényében kell a szólásszabadság és a személyiségvédelem ütközésének feloldását mérlegelni.
- [85] Nem kétséges, hogy a konkrét ügyben a Kúria a szólásszabadság kiemelt védelme körében kimunkált alkotmányos szempontokra tekintettel volt, és ennek megfelelően az indítványozót érintő véleményekkel szemben a fo-

kozott tőrésre kötelező tesztet alkalmazta. A Kúria jogértelmezése ezért ebben a részében az irányadó alkotmányossági szempontokkal összhangban áll.

- [86] 3. Az Alkotmánybíróság már több döntésében kiemelte, hogy a Kúriának az a jogértelmezése, mely szerint egy sajtócikkben közölt információkat a maguk összességében és összefüggéseikkel együtt kell értékelni, illetve a lényegtelen tévedések, pontatlanságok nem alapozhatnak meg jogsértést, összhangban áll az Alaptörvényből fakadó követelményekkel.
- [87] Az Alkotmánybíróság több döntésében rámutatott, hogy noha az értékítéletekhez képest lényegesen eltérő mércék alapján ítélandók meg, a tényállítások is – valóságos és valótlanok egyaránt – a szólásszabadság hatálya alatt állnak, és rájuk is vonatkoznak a közügyek vitájának fokozott védelme melletti érvek {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [49]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összhangban arra is többször rámutatott, hogy bár a hamis tényállítások – szemben az értékítéletekkel, bírálatokkal – önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt, az adott ügy összes körülményének mérlegelése arra vezethet, hogy még sincs alkotmányos lehetőség a valótlan állítást tevő jogi felelősségre vonására. A közügyek vitájához tartozó tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért a jogi felelősségre vonás kérdésében még az alkotmányos értékkel egyébként nem bír, utóbb hamisnak bizonyult tényállítások esetében is figyelemmel kell lenni a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekében {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [50]}.
- [88] Ezeket az alkotmányossági szempontokat tükrözi az a kúriai jogértelmezés, amely szerint ha egy videóközlemény egésze összességében valós tájékoztatást nyújt, akkor a közlemény egyes részeiben fellelhető kisebb pontatlanságok, valótlanosságok nem nyújtanak alapot jogi felelősségre vonásra.
- [89] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a jelen ügyben a fenti alkotmányossági szempontok mellett döntő jelentőséget tulajdonított annak, hogy egy videóközlemény esetén a bíróságnak nem csak a szöveges megjelenítés vizsgálatát kell elvégeznie, hanem hangsúlyosan figyelembe kell vennie a képi megjelenítést, különösen annak a valóságához való viszonyát.
- [90] Kétségkívül egy videóközleményt kísérő képi megjelenítés a közlemény központi eleme, amelynek értékelése álláspontom szerint hasonló alkotmányos relevanciával bír, mint egy cikk címének a megítélése. Ezzel összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a cím nem egy a cikk mondatai vagy fordulatai között, hanem az olvasók figyelmének felkeltésében és a cikk tartalmának megragadásában központi szereppel bíró kiemelés, amelynek így adott esetben a személyiségi jogok sérelmére nézve is fokozott hatása lehet. Ez a kiemelő, hangsúlyozó szerep az írás címének önálló jelentőséget ad, amihez önálló értékelésnek kell társulnia a személyiségvédelem körében. Az írás címének megítélése ezért nem oldható fel a többi résszel való együttes értékelésben. A cikk egésze szempontjából fontos körülménnyel kapcsolatban a sajtócikk címében nem szerepelhet lényeges, megtévesztő pontatlanság, valótlanosság {8/2018. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [91] Véleményem szerint ezen alkotmányos szempontok egy videóközlemény képi megjelenítésével összefüggésben is irányadók. A képi megjelenítés ugyanis egy videóközlemény központi – figyelemfelkeltő – eleme, amelyhez ezért önálló értékelésnek kell társulnia a személyiségvédelem körében.
- [92] Mindezek alapján, úgy gondolom, hogy a bírói döntésben foglalt jogértelmezésnek az a része, amely szerint a videóközlemény képi megjelenítésében látható pontatlanságot, valótlanosságot nem önmagában, hanem a közlemény egészének fényében kell megítélni, nem érvényesíti kellőképpen az Alaptörvény VI. cikkéből fakadó alkotmányossági szempontokat.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [93] Egyetértek a többségi határozat rendelkező részével, és egyetértek a döntést megalapozó indokolás nagyobb részével is.
- [94] Ugyanakkor véleményem szerint a jó hírnévhez való jog sérelme a konkrét esetben anélkül is megállapítható a „hazudni nem szabad” feltétlen érvényesülést kívánó sajtó-elvet figyelmen kívül hagyó bírói döntéssel szemben, hogy az Alkotmánybíróság az indítványozó cselekvési autonómiájára is alapítaná döntését.
- [95] Cselekvési autonómiája általánosságban az embernek és az emberi közösségeknek van saját céljai megvalósítása érdekében. Szervezeteknél az autonómia jellemzően a belső ügyekben biztosított önkormányzat. Az indít

ványozó jogi személy, cselekvési autonómiája eleve korlátozott, mert a céljához kötött, azt a szóban lévő közlés közvetlenül nem érinthette akkor sem, ha a közlést összességében valótlannak kellett volna nyilvánítani az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezés mellett.

- [96] Az ember cselekvési autonómiája inkább filozófiai és nem jogi megközelítést rejt magában. Ezért nem tartom szükségesnek és időszerűnek, hogy a jogi személyt megillető jogvédelmet az emberhez kapcsolt végső attribútumig vezessünk vissza ebben az ügyben. Ezért nem értek egyet azzal az indokolásbeli megállapítással, hogy az indítványozónak a rendeltetéséhez kötődő cselekvési autonómiáján keresztül sérült a jó hírnévhez való joga. Önmagában a jóhírnévhez való jog nem megfelelő figyelembevétel az általános hatáskörű bíróság által a bírói döntés alaptörvény-ellenességét megalapozza.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [97] 1. A határozat szerinti rendelkezéssel és annak indokolásával egyetértek. Ugyanakkor indokoltnak tartom megemlíteni támogató álláspontom lényegét, szempontjait, amit párhuzamos indokolásként csatolok [Abtv. 66. § (3) bekezdés].
- [98] 2. A határozat megsemmisíti az alapügyben elsőfokon, másodfokon és felülvizsgálatban hozott, egymással összhangban álló (az indítványozó keresetét elutasító) bírósági döntéseket. Az alkotmánybírói határozat lényege, hogy az eljáró bíróságok szerint lényegtelen tévedésnek tartott, viszont valójában – kétségtelen, és nem vitatottan – valótlan tényállítás, illetve a képi megjelenítés hamissága a jó hírnévhez fűződő, Alaptörvényben védett jogot sért. Másképpen szólva „az igazság létezik, csak a hazugságot találják ki” (Georges Braque). Hozzáteszem az igazság akkor is védelmet élvez, ha fájó, viszont a hazugság alkotmányos igényre nem tarthat számot („a polgárnak és az államnak közös célja az igazság”, Nemzeti Hitvallás).
- [99] 3. A jogi személy passzív alanyisága, sérthetősége, illetve sértés elleni védelemre érdemlősége hagyományosan és régóta része a jognak, polgári és büntetőjognak egyaránt (alkotmányos alap hiányában is). Ehhez képest – álláspontom szerint – jelen határozat sem jelent, nem teremt különös kiemelést meglévő elváráshoz képest. Kiváltképp nem fogható egybe a IX. cikk (5) bekezdése szerinti közösségek kiemelésével.
- [100] Kétségtelen azonban, hogy rámutat egy különbözősége. A büntetőjogi megítélés körében változatlan megfontolás, hogy a jogi személynek méltósága nincs (lévén saját lelkiismerete sincs), ám becsülettel, megbecsültség iránti igényel éppúgy bír, mint maga az ember. Másképpen szólva van erkölcsi forgalmi értéke (vö.: Angyal Pál: A becsület védelméről, Athenaeum Rt., 1927., 9. oldal).
- [101] Ugyanakkor becsületcsorbító magatartás passzív alanyává csupán azon jogi személy válhat, ami személyösszeség, lévén a becsület emberhez, illetve emberekhez fűződő érték. Dologösszeségnek – így alapítványnak – nincs becsülete, így ellene becsületsértés, rágalmazás sem elkövethető. A jó hírnevére viszont igényt tarthat, mivel az természeténél fogva nem csupán az emberre vonatkozó [vö.: Alaptörvény I. cikk (4) bekezdés].
- [102] 4. A jogi személy jogalanyi mivolta nem személyiség, nem szubjektum, hanem objektiváció. Az állam joga által kreált. Ehhez képest nem cselekvési szabadsága, hanem (amint a határozat indokolása is rögzíti) cselekvési autonómiája van, ami azonban létesítése szerinti célhoz, rendeltetéshez kötött, azt követő.
- [103] Következésképpen értelemszerű, hogy a jogi személy rendeltetésének, céljának mibenléte nem csupán kínálgató, hanem természetes szempont, meghatározó támpont a vele szembeni sértés vizsgálatakor. Jogi személynek nem teste van, hanem megjelenése, nem arca van, hanem arculata. Valójában ezek elnehezülése a sérelem mibenléte.
- [104] Ekként jogi személyt ért jóhírnévsértés alkotmányossági vizsgálata esetében valójában arról van szó, hogy a legitím és legális jogi személy cselekvési autonómiája korlátozódott-e, beszűkült-e, ellehetetlenült-e, miáltal elnehezül a forgalmi működése – az, amire a létesítő akarat vonatkozik.

Budapest, 2023. december 19.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

[105] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2023. december 19.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [106] Az elfogadott határozat tekintetében nem vitatom, hogy az indítványozó tevékenysége kiemelkedő társadalmi értékkel bír, a közjót szolgálja, és azt sem, hogy jó hírneve érinti azokat is, akiket a tevékenysége elér, így lejáratása számára súlyos hátrányokkal jár. Egyetértek azzal is, hogy a hazugságra nem terjed ki a szólásszabadság. Az indítványozó által az alapeljárásban sérelmezett videó félrevezető volt, azt a benyomást kelthette, hogy az indítványozó olyan ingatlant szerzett meg, mely korábban közforgalmú terület volt, ami nem volt igaz.
- [107] Az indítvány két alapvető ponton támadja a bírósági ítéleteket: egyrészt vitatja, hogy a bíróságok közszereplőnek tekintették, és így irányában magasabb tūrés kötelezettséget érvényesítettek, másrészt a valótlan tényállítás tekintetében azt állítja, hogy jó hírnévhez való jogát megsértették. A határozat az első kérdés tekintetében nem ad helyt az indítványnak, a második kérdés tekintetében igen. Az első kérdés megítélése vonatkozásában osztom a döntést, a második kérdés tekintetében nem.
- [108] Az Alaptörvény világossá teszi, hogy jogi személyek is rendelkeznek olyan alapvető jogokkal, melyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. Számomra kérdéses, hogy a cselekvési autonómia ebbe a körbe vonható-e. A cselekvési autonómia a méltóságból fakad – míg a jó hírnév mindenkit (a jogi személyt is) megillet, méltósága csak az embernek van.
- [109] Adott esetben a többségi határozat is abból indul ki, hogy a vita közszereplők között, közéleti kérdésben folyt. A véleménynyilvánítás szabadságának lényege, hogy egy kommunikációs üzenet elérhesse a nyilvánosságot. A kommunikációs üzenetek gyakran élnek a túlzás, vagy akár a csúsztatás eszközeivel – ezek feltárása elsősorban a cáfolat, az ellenvélemény, azaz a vita feladata. Annak tisztázása, hogy az ilyen vitákban hol húzódik a lényeges, súlyos megtévesztés és a mellékes, lényegtelen csúsztatás-valótlanság közötti határ, bírói mérlegelés kérdése, amit az Alkotmánybíróság csak alkotmányossági szempontból értékelhet. A közszereplők között folyó közéleti viták alkotmányossági határai tekintetében az eddigi alkotmánybírói gyakorlat megengedőbb volt, álláspontom szerint az adott ügyben a bíróságok az értékelés során az Alaptörvény keretei között maradtak. Személy szerint messzemenően azonosulni tudok a nyílt, őszinte, hazugság-csúsztatás és torzításmentes, tiszteletteljes, mások jogaira, jogos érdekeire és méltóságára tekintettel lévő kommunikáció követelményével. Ugyanakkor álláspontom szerint létezhetnek olyan, egyébként helyteleníthető torzítások, melyek nem érik el az alkotmányellenesség szintjét. Kérdésesnek látom azt is, hogy a szavak igazságának és a képi kommunikáció torzításmentességének szigorúbb követelménye ténylegesen, következetesen érvényesíthető-e.

Budapest, 2023. december 19.

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/204/2023.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 2. számában.

